

er ikke spesielt detaljert. Dette detaljnivået er nok riktig tatt i betraktning at det er fokus på klinisk utførelse og ikke en lærebok i kliniske prosedyrer.

Avsnittene med diskusjon er nyttige da det her argumenteres for den valgte behandlingen fremfor mulige alternativer. Det henvises også her til mulige problemer som er oppstått ved den valgte behandlingen.

Alle kasus omhandler restaureringer i overkjevens fronttenner, fra det «enkle» kasus med et ett-tanns implantat til en mer komplekst sammensatt behandling. På sin plass retter forfatteren en stor takk til pasienter som har stilt seg til rådighet for blant annet billedmaterialet. Boken er lettlest, presis og innholdet raskt erfart.

Morten Rykke

London: Quintessence Publishing Co, Ltd, 2009. 128 sider, 411 illustrasjoner, 2 tabeller. ISBN 978-1-85097-172-6

Nytt tidsskrift

European Journal of Oral Implantology

Utgivere: British Society of Oral Implantology og Dutch Society of Oral Implantology

European Journal of Oral Implantology (EJOI) er et nytt tidsskrift som skal utgis fire ganger i året. Det er British Society of Oral Implantology og

Dutch Society of Oral Implantology som utgir tidsskriftet. Redaktørene og redaksjonsrådet er tildels kjente, dyktige fagpersoner.

De ønsker å gi ut tidsskriftet bl.a. fordi det kan være opptil to års ventetid for å få publisert artikler med viktig informasjon i de fleste implantatorienterte tidsskrifter. De vil prøve å få publikasjonstid ned under seks måneder og vil i større grad fokusere på kliniske studier, helst større studier. Også studier med negative funn og prosedyrer som kan løse komplikasjoner. Alt dette inkludert evidence-baserte studier, er gode målsetninger.

Jeg har gått gjennom det første nummeret av tidsskriftet 1/1. En mer

detaljert gjennomgang av hver publisering vil ligge utenfor en slik anmeldelse. Artiklene er av varierende kvalitet. Forskjellige metoder for vedlikehold av bløtvev rundt implantater (Cochran-review, ingen entydige funn). Deretter to artikler som begge var randomiserte studier:

Profylaktisk antibiotikabehandling eller ikke, belastning av to implantater med barr-løsning i underkjeven versus belastning etter seks uker: begge konkluderer med at det ikke er statistisk signifikant forskjell.

En artikkel som tar opp problemet periimplantitt, en kohortstudie der det sammenlignes pasienter med partielt tanntap med tidligere grav, moderat og ingen periodontitt. Konklusjonen er ikke overraskende: Pasienter med tidligere periodontitt synes å ha større risiko for tap av implantater.

De to siste artiklene omhandler henholdsvis zygomaimplantat og eventuelle sinusittproblemer og et pilotstudie der det er anvendt computer-guide (ProCera Software) for innsetting av implantater i overkjeven uten oppklapping. Fornuftig nok konkluderes med at dette krever en læringskurve.

Til slutt et avsnitt «Research in focus» der det blir fokusert på interessante artikler fra andre tidsskrift med kommentarer.

Alt i alt et tidsskrift som kan anbefales til kolleger med interessefelt oral implantologi. Det som kan være forstyrrende er til dels bruk av implantat-typer som vi her i Norge ikke kjenner til.

Hans R. Haanæs

Immunologi på norsk

Bjarne Bogen og Ludvig A. Munthe: **Immunologi**

Målet med boken er å formidle det fascinerende og sammensatte fagfeltet immunologi til medisinerstudenter, samt studenter innen biologi, odontologi, veterinærmedisin, bioingeniørfag og sykepleierfag. Boken dekker både basal og klinisk immunologi.

Boken er delt inn i ni hovedseksjoner (I-IX), med appendiks helt til slutt. Seksjonene omhandler henholdsvis basal immunologi (I-V), klinisk immunologi (VI), blodtypeserologi (VII), komparativ immunologi og genmanipulerte mus (VIII), og immunologiske teknikker (IX). Appendiks består av tabeller som omhandler cytokiner og kjemokiner og deres reseptorer, samt CD-markører og en stikkordliste. Hver seksjon er delt inn i 1–9 kapitler, 41 kapitler til sammen. Hvert kapittel innledes med en punktvis gjennomgang/oppsummering av kapitlets tema, og er deretter delt i 1–11 underkapitler.

Underkapitlene er bygget opp av en hovedtekst der tilleggsstoff er skilt ut i egne temabokser. Leseren kan dermed selv velge om han/hun vil holde seg til den mer generelle hovedteksten, eller gå mer i dybden i boksene med tilleggsstoff. Det finnes to typer fordypningsbokser; «dypdykk» og «klinikk». Dypdykkboksene inneholder fordypningsstoff, og klinikkboksene presenterer sykdommer med relevans til immunsystemet. Utenom dette finnes også resymébokser som repeterer viktige poeng i teksten. Hovedteksten og fordypningsboksene er illustrert med tabeller, figurhenvisninger og figurer. Teksten suppleres også av 476 fotnoter. Noen figurer er hentet fra faglitteraturen, men de fleste er tegnet av en av forfatterne (Munthe). Det er også tatt med histologisk billedmateriale for å illustrere forskjeller mellom normal anatomi og patologiske forandringer i vev og organ.

Språket som benyttes er – som immunologi – til tider komplisert og krever både konsentrasjon og interesse fra leserens side. Mange fremmedord kunne med fordel byttes ut med passende og skikkelige norske ord. Bokens layout, med hovedtekst og to typer fordypningsbokser samt repetisjonsbokser i tillegg til figurer og tabeller, kan virke litt forvirrende for leseren. Figurene er i utgangspunktet fine, oversiktlige og informative, men kan virke litt utdaterte i forhold til hva som i dag presenteres i internasjonal litteratur. De histologiske bildene er et godt tillegg, men dessverre er noen av bildene uskarpe eller har for lav oppløsning. Boken er ikke forsynt med referanser til aktuell litteratur; referanser blir kun

sitert i tilfeller der figurer er direkte hentet fra publiserte artikler.

Boken er den første revisjonen av verket som opprinnelig ble gitt ut i 2000. En god del forbedringer er gjort siden førsteutgaven, deriblant presenteres relativt ny informasjon om en rekke gener og hvordan defekter i disse påvirker og gir sykdom i celler og vev. Nye celletyper, plasmacytoide dendritiske celler og regulatoriske T-celler introduseres, og antistoff mot citrullinerte peptider ved revmatoid artritt og samarbeid mellom autoreaktive T- og B-celler, samt cellulære responser ved infeksjoner omtales.

Samlet holder boken høy faglig standard og gir en god oversikt over et fagområde, slik bokens forfattere i forordet omtaler immunologi, i rivende utvikling. For tannlegestudenter og tannleger i allmenn praksis kan boken anbefales for dem som foretrekker en norsk bok for å henholdsvis lære og oppdatere seg i immunologi.

Malin V. Jonsson

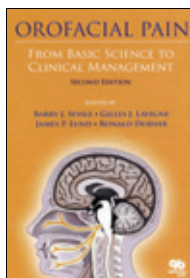
Oslo: Universitetsforlaget; 2007. 334 sider, 31 tabeller i hovedtekst, 7 tabeller i appendiks, 392 illustrasjoner og figurer. ISBN: 978-82-15-01093-9

Kort og aktuelt om ansiktsmerter

Barry J. Sessle, Gilles J. Lavigne, James P. Lund and Ronald Dubner, editors:

Orofacial Pain

From Basic Science to clinical management. 2nd ed.

Boken handler om orofacial smerte som er den odontologiske motebetegnelsen på en del smertetilstander som går inn i, eller til, de tilstandene leger grovt sett kaller hode- og ansiktsmerter. Denne andre utgaven av boken har fortsatt som mål å tilby kunnskap til lærere i oral biologi, oral medisin, ansiktssmerter, samt tannlegestudenter, medisinerstudenter og klinikere som ønsker mer informasjon. Boken er innbundet med fast rygg, og kapitlene er forøvrig godt redigert, med vellykket valg av fonter og papir som gjør den behagelig å lese.

Bokens vidtfavnende mål dekkes av et tilbud på 28 kapitler som er skrevet av en rekke kjente forfattere med bred klinisk og forskningsmessig erfaring. De aller fleste forfattere kommer fra Nord-Amerika, med unntak av noen europeiske og japanske bidragsytere. Gledelig er det derfor å se at en av våre beste skandinaviske forskere innen feltet fra Århus bidrar i et kapittel. Disse 28 kapitlene er igjen inndelt i fire seksjoner med titler som Ansiktssmerter: klassifikasjon, epidemiologi og forståelse (av problematikken), Smertens nevrobiologi, Smerte og adferd og Behandling av ansiktssmerter: prinsipper og praksis.

Kapitlene er forholdsvis kortfattede. De beste av dem gir forenklete, men fine oversikter ved hjelp av figurer og tabeller som gjør det lettere å forstå komplekse sammenhenger. I denne boken er det svært vanskelig å trekke frem både det beste og det dårligste. Alle kapitlene bidrar på sitt vis med en grei oversikt. Men det er akkurat det som er problemet. Den største innvendingen er at boken prøver å nå absolutt alt innenfor emnet uten at den gir den dybdeinnsikt som en nysgjerrig og interessert leser ville ønsket.

Forordet hevder at boken vil være en verdifull kilde for tannlegestudenter og klinikere foruten «neuroscience graduate and medical students». Jeg er sterkt i tvil om dette. Med unntak av noen få kapitler vil klinikere sannsynligvis finne den for lite målrettet med hensyn til aktuell diagnostikk og behandling. For studenter innen nevrobiologi vil den sannsynligvis være alt for overfladisk. En finner bedre oversiktsartikler i PubMed innenfor de aller fleste kapittelemnene med litt leting. Når det gjelder oversikter over medikamentell behandling, og ikke minst dokumentasjon for nytten av den, kan dessverre samme argumentasjon brukes. I tillegg vil mye av angitt medikamentell behandling ligge utenfor en tannleges forskrivningsrett.

Alt i alt er boken et forsøk på samle informasjon om et spennende og forholdsvis nytt felt innenfor odontologien laget av gamle og unge entusiaster som i utgangspunktet fortjener all støtte. Boken kan trygt anbefales til kolleger som er spesielt interessert i feltet og som ønsker å vite hvor det

generelle kunnskapsnivået for orofacial smerte med tyngde i Nord-Amerika ligger akkurat nå.

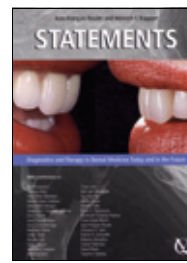
Lasse A. Skoglund

London: Quintessence Publishing Co. Ltd.; 2008. ISBN-978-0-86715-458-0

Faglig inspirasjon

Jean-Francois Roulet / Heinrich F. Kappert, redaktører:

Statements – Diagnostics and therapy in dental medicine today and in the future

Enhver tannlege som ønsker faglig inspirasjon vil ha nytte av denne boken. Så er konklusjonen allerede på plass.

Boken er et resultat av innspill fra 30 internasjonale bidragsytere til en kongress i 2008, arrangert av Ivoclar Vivadent i Lichtenstein. Den er inndelt i tre deler der første del omhandler diagnostisering og forebygging med diskusjon av behandlingsalternativer. Restaurering og erstatning av tapte tenner belyses inngående med gode illustrasjoner. Stikkord er vevsbesparelse, og implantater er – av samme grunn – i fokus når tapte tenner skal erstattes. Andre del fokuserer på teknologi innen odontologien, og siste del tar oss med inn i krystallkulen med tanke på hva som befinner seg rundt neste sving i faget vårt.

Hvert kapittel følges av både historiske og oppdaterte referanser. Samtidig som verdien av anerkjent og ny terapi diskuteres, peker forfatterne hele tiden fremover og appellerer til leserens kritiske sans. Man skal være forholdsvis lei av hverdagen hvis man ikke lar seg inspirere av dette.

Blant kapitlene nevner jeg i fleng: «Kariesforebygging og karieskontroll, Adhesjon til emalje og dentin – søkelys på den nyeste teknologien og fremtiden, Anteriore restaureringer – direkte kompositter, fasetter eller kroner?, Posteriore komposittfyllinger – direkte eller indirekte teknikk?, Rotkanalterapi versus implantater, Den manglende